

2024/1274

3.5.2024

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2024/1274,

annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024,

poikkeuksen myöntämisestä Helleenien tasavallalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 säännöksistä Kreetan saaren osalta

(tiedoksiannettu numerolla C(2024) 2890)

(Ainoastaan kreikankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon sähkön sisämarkkinoista 5 päivänä kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 64 artiklan,

ottaa huomioon sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta 5 päivänä kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 66 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Komissio hyväksyi 21 päivänä helmikuuta 2022 päätöksen (EU) 2022/258 ⁽³⁾, jolla Kreikalle myönnettiin Kreetan saaren osalta poikkeus seuraavista asetuksen (EU) 2019/943 ja direktiivin (EU) 2019/944 säännöksistä:
- asetuksen (EU) 2019/943 6 artikla, jossa vahvistetaan tasehallintamarkkinoita koskevat säännöt;
 - asetuksen (EU) 2019/943 7 artiklan 1 kohta, joka koskee sitä, miten siirtoverkonhaltijat ja nimitetyt sähkömarkkinaoperaattorit järjestävät integroitujen vuorokausimarkkinoiden ja päivänsisäisten markkinoiden hallinnoinnin komission asetuksen (EU) 2015/1222 ⁽⁴⁾ mukaisesti;
 - asetuksen (EU) 2019/943 8 artiklan 1 kohta, jossa asetetaan nimitetyille sähkömarkkinaoperaattoreille velvoite antaa markkinaosapuolten käydä sähkökauppaa mahdollisimman lähellä reaaliaikaa ja vähintään päivänsisäisen alueiden välisen kapasiteetin jakamisen sulkeutumisaikakohtaan saakka, ja 8 artiklan 4 kohta, joka mukaan taseselvitysjakson on oltava 15 minuuttia kaikilla suunnittelualueilla;
 - asetuksen (EU) 2019/943 9 artikla, joka koskee termiinimarkkinoita;
 - asetuksen (EU) 2019/943 10 artikla, joka koskee energian tukkuhintaan sovellettavia tarjousten teknisiä rajoja;
 - asetuksen (EU) 2019/943 11 artikla, joka koskee toimittamatta jääneen sähkön arvon määrittämistä eli arviota sähkön enimmäishinnasta, jonka asiakkaat ovat valmiita maksamaan välttääkseen käyttökatkon;
 - direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan 4–7 kohta, joissa vahvistetaan tiettyjä velvoitteita siirtoverkonhaltijoille, kuten taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen hankinta.

⁽¹⁾ EUVL L 158, 14.6.2019, s. 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁽²⁾ EUVL L 158, 14.6.2019, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

⁽³⁾ Komission päätös (EU) 2022/258, annettu 21 päivänä helmikuuta 2022, poikkeuksen myöntämisestä Helleenien tasavallalle eräistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/943 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 säännöksistä Kreetan osalta (EUVL L 42, 23.2.2022, s. 92, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/258/oj>).

⁽⁴⁾ Komission asetus (EU) 2015/1222, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2015, kapasiteetin jakamista ja ylikuormituksen hallintaa koskevien suuntaviivojen vahvistamisesta (EUVL L 197, 25.7.2015, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>).

- (2) Päätöksellä (EU) 2022/258 myönnettyä poikkeusta sovellettiin 31 päivään joulukuuta 2023 tai siihen asti, kun Kreetan saari on täysin yhteenliitetty Manner-Kreikkaan, riippuen siitä kumpi ajankohta on aikaisempi.
- (3) Kreikka toimitti 18 päivänä joulukuuta 2023 komissiolle uuden pyynnön, jäljempänä 'hakemus', poiketa johdanto-osan 1 kappaleessa mainituista säännöksistä Kreetan saaren osalta. Uudessa pyynnössä Kreikka selitti, että koska rakennus- ja lupaprosessit ovat viivästyneet ennalta arvaamattomasti, Kreetan saaren täydellinen yhteenliittäminen manneverkkoon ei ollut mahdollista joulukuun 2023 loppuun mennessä, ja pyysi uutta poikkeusta kyseisistä säännöksistä 31 päivään joulukuuta 2025 saakka tai siihen asti kun Kreetan saari on täysin yhteenliitetty Manner-Kreikkaan, sen mukaan kumpi on aikaisempi ajankohta.
- (4) Komissio julkaisi hakemuksen verkkosivustollaan 28 päivänä helmikuuta 2024 ja kehotti jäsenvaltioita ja sidosryhmiä antamaan huomautuksia 27 päivään maaliskuuta 2024 mennessä. Vain yksi osapuoli toimitti huomautuksia, jotka koskivat perinteisen tuotantokapasiteetin lisääntymistä Kreetalle sekä tällaisesta kapasiteetista maksettavaa korvausta. Kyseinen osapuoli ilmaisi huolensa siitä, ettei sovellettava korvausjärjestelmä ehkä ole kapasiteettimekanismeihin sovellettavien EU:n sääntöjen mukainen. Selvyyden vuoksi todettakoon, ettei Kreikka ei ole pyytänyt poikkeusta kapasiteettimekanismeihin sovellettavista EU:n säännöistä, eli kyseisiä sääntöjä sovelletaan edelleen kaikkiin korvausjärjestelmiin Kreetan tuotantokapasiteetin osalta. Saadut huomautukset eivät näin ollen kuulu tämän päätöksen soveltamisalaan. Lisäksi tämä päätös ei rajoita EU:n valtioneuvoston päätöksen soveltamista.

2. KREETAN SAARI

Kreetan saaren sähköjärjestelmä ja sähkömarkkinat

- (5) Kreetan saari sijaitsee Välimerellä Manner-Kreikan eteläpuolella. Sillä oli 3 päivään heinäkuuta 2021 saakka itsenäinen sähköjärjestelmä, jota ei ollut liitetty Manner-Kreikan sähköjärjestelmään.
- (6) Kuten päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 6–9 kappaleessa selitetään, Kreikka piti Kreetan saaren ja Manner-Kreikan täydellistä yhteenliittämistä ensisijaisena hankkeena, joka oli tarkoitus saada päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä ja toteuttaa seuraavissa kahdessa vaiheessa:
 - a) yhteenliittämishankkeen vaihe I eli Kreetan ja Peloponnesoksen niemimaan yhteenliittäminen, jäljempänä 'vaiheen I yhteenliittäminen', joka saatiin päätökseen 1 päivänä marraskuuta 2021, ja
 - b) yhteenliittämishankkeen vaihe II eli Kreetan keskiosan (Heraklionin prefektuuri) liittämisen Manner-Kreikkaan (Attikan alue), jäljempänä 'vaiheen II yhteenliittäminen'. Vaiheen II yhteenliittämisen valmistuessa Kreetan saaren on määrä olla täysin yhteenliitetty mannermaan sähkönsiirtoverkkoon ja sähkön kysyntä saarella on määrä kattaa kokonaisuudessaan.
- (7) Ennen vaiheen I yhteenliittämisen valmistumista sähkömarkkinat toimivat Kreetalla siten, että tuottajat ja toimittajat eivät tehneet tarjouksia Kreikan markkinoilla ja tuotantoyksiköiden ajojärjestys perustui niiden muuttuviin vähimmäiskustannuksiin. Kreetan sähkön tukkuvuokshinta laskettiin kuukausittain perinteisten voimalaitosten muuttuvien kustannusten ja kokonaiskustannusten perusteella, ja kaikki nämä laitokset kuuluivat vakiintuneelle yhtiölle Public Power Cooperation S.A:lle. Public Power Cooperation SA oli saaren ainoa perinteisen sähkön tuottaja. Lisäksi toiminnassa oli useita uusiutuvan energian sähköntuottajia, joilla on kiinteä tariffi sähkönhankinta-sopimuksen perusteella tai kunkin laitoksen toiminnan alkamispäivään perustuva kiinteä tariffi. Tämän mallin soveltaminen päättyi, kun vaihe I saatiin päätökseen (1. marraskuuta 2021).

- (8) Vaiheen I päättymisen ja vaiheen II päättymisen välisenä siirtymäkautena, jäljempänä 'siirtymäkausi', Kreetan sähkömarkkinoihin sovelletaan hybridimarkkinamallia, jäljempänä 'hybridimalli'. Hybridimallin toimintaa koskevat yksityiskohdat esitetään päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 15–19 kappaleessa.
- (9) Hybridimallissa Kreikan sähköpörssi HEnEX toimittaa Kreetan koko kuormitusta ja lämmöntuotantoa koskevat tarjoukset sekä vuorokausimarkkinoille että päivänsisäisille markkinoille. Nämä tarjoukset toimitetaan Kreetan kaikkien kuormituksen edustajien ja lämmöntuottajien puolesta. Kaikki uusiutuvaa energiaa koskevat sopimukset on ministeriön päätöksellä siirretty uusiutuvien energianlähteiden ja alkuperätakuiden operaattorille, jäljempänä 'DAPEEP', jolle jakeluverkonhaltija, jäljempänä 'HEDNO S.A.', toimittaa kaikki asiaankuuluvat mittaustiedot Kreetan sekä olemassa olevien että uusien uusiutuvan energian lähteiden osalta. Samaan aikaan DAPEEP toimittaa tarjoukset Kreetan koko uusiutuvan energian tuotannon osalta. Näiden tarjousten pohjalta Kreikan siirtoverkonhaltijan (IPTO SA), ennakoima sähkön kokonaiskysyntä jaetaan kuormituksen edustajille niiden toimitusten prosenttiosuuden mukaisesti, jonka HEDNO SA laskee ennakkoon kuukausittain. Tämän prosessin päätyttyä Kreetan koko kuormitus- ja tuotantoprofiili tuodaan käytännössä Manner-Kreikan yhteenliitetyn verkon vuorokausimarkkinoille ja päivänsisäisille markkinoille.
- (10) Hakemuksen mukaan vaiheen I yhteenliittännän toiminta seuraa Manner-Kreikan yhteenliitetyn verkon hinnannuodostuksen taloudellisia signaaleja suhteessa Kreetan sähkömarkkinoihin. Koska lämpövoimatuotannosta Kreetalla aiheutuvat kustannukset ovat korkeat, vaiheen I yhteenliittämistä pääasiassa tuo sähköä Kreetaan. Näin ei ole kuitenkaan aina. Aikoina, jolloin kuormitus on alhainen ja uusiutuvista energialähteistä tuotetaan Kreetalla sähköä runsaasti, kaapeleiden virtaus vaiheen I yhteenliittännässä kääntyy päinvastaiseksi ja sähköä virtaa Kreetalta mantereelle. Kreikka selitti, että tällöin kaikki tällainen sähkö on tuotettu uusiutuvista energialähteistä, koska kaiken lämpövoimatuotannon katsotaan palvelevan paikallista kuormitusta Kreetalla.
- (11) Kreikka ilmoitti, että hybridimalli tuli voimaan seuraavilla kansallisilla toimenpiteillä: Kreikan lain 4821/2021 105, 107 ja 108 § sekä kansallisen sääntelyviranomaisen (RAE) päätökset 755/2021 ja 807/2021.
- (12) Kreikka totesi lisäksi, että hybridimalli on siirtymäkauden aikana osoittautunut Kreetalle sopivimmaksi, tehokkaimmaksi ja toimivimmaksi markkinajärjestelmäksi verrattuna harkittuihin kahteen vaihtoehtoon eli Kreetan liittämiseen Kreikan sähkömarkkinoihin joko yhden tai kahden tarjousalueen kautta. Tämän väitteen tueksi Kreikka toimitti tietoja osoitukseksi siitä, että hybridimalli on johtanut merkittäviin kustannussäästöihin, liiallisten ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyn kulujen välttämiseen, alempiin toimitetun sähkön kustannuksiin ja vähemmän saastuttavien teknologioiden tehokkaaseen käyttöön.
- (13) Vähittäismarkkinoiden osalta Kreikka totesi, että ne ovat avoimia kaikille toimittajille, joita toimii Kreetan saarella tällä hetkellä noin viisitoista. Koska tuotantokustannukset Kreetan saarella ovat korkeammat kuin Kreikan yhteenliitetystä sähköverkossa, Kreikka päätti, että toimittajat soveltavat sen koko alueella yhtenäistä hinnoittelua kuhunkin asiakasryhmään. Tätä päätöstä perusteltiin sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvillä syillä.

3. PYYDETTY POIKKEUS

- (14) Kreetan saarta varten pyydetty poikkeus perustuu siihen, että Kreetaa katsotaan asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi pieneksi liitetyksi verkoksi. Tämä vahvistettiin päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 36–40 kappaleessa.

3.1 Asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan mukaiset poikkeukset

- (15) Kreikka pyysi Kreetan saarelle uutta poikkeusta asetuksen (EU) 2019/943 6 artiklasta, 7 artiklan 1 kohdasta, 8 artiklan 1 ja 4 kohdasta sekä 9, 10 ja 11 artiklasta.

3.2 Direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan mukaiset poikkeukset

- (16) Kreikka pyysi Kreetan saarelle uutta poikkeusta direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan 4–7 artiklasta.

3.3 Pyydetyn poikkeuksen kesto

- (17) Kreikka pyysi, että poikkeus olisi voimassa yhtä pitkään kuin siirtymäkausi eli vuoden 2025 loppuun asti, jolloin Kreetta on täysin yhteenliitetty Manner-Kreikan verkkoon. Kreikka selvensi, että vaikka tietyt verkon parannukset Kreetan saarella toteutetaan asteittain vuoden 2028 loppuun mennessä, ne eivät vaaranna vaiheen II yhteenliittännän valmistumista ja toimintaa.
- (18) Hakemuksessa Kreikka totesi, että vaikka täydellinen yhteenliittäminen oli tarkoitus saada päätökseen vuoden 2023 loppuun mennessä, mikä vastaa päätöksessä (EU) 2022/258 myönnetyn poikkeuksen kestoja, hankkeen loppuun saattaminen on viivästynyt. Kreikan toimittaman päivitetyn aikataulun mukaan täydellinen yhteenliittäminen on määrä saada päätökseen vuoden 2025 loppuun mennessä. Kreikka selitti, että hankkeessa on ollut merkittäviä viivästyksiä johtuen tapahtumista, joita ei olisi voitu ennakoita ennen rakennustöiden aloittamista.
- (19) Kreikka totesi erityisesti, että covid-19-pandemia aiheutti huomattavia viiveitä tiettyjen rakennusmateriaalien ja -palvelujen hankintaan. Lisäksi viivästyksiä aiheutti merkittävien muinaisesineiden löytäminen kaivaustöiden aikana, koska toimivaltaisten arkeologisten viranomaisten täytyi olla mukana lupamenettelyissä, jotka olivat jo käynnissä. Kreikka mainitsi myös, että karstimaan onkaloiden löytäminen rakennusalueen maanalaisessa osassa keskeytti rakennustyöt siihen asti, kun nämä ontelot oli arvioitu ja niihin liittyvät kysymykset ratkaistu riittävästi. Myös syyskuussa 2023 tapahtuneet tulvat viivästyttivät hanketta, koska ne vaikuttivat Kreetan suuntaaja-aseman teräsrakenteen toimittajan tuotantoprosessiin.

4. ARVIOINTI

4.1 Pienet liitetyt verkot, joiden käytössä on huomattavia ongelmia

- (20) Asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan mukaan poikkeus mainitun asetuksen 6 artiklan, 7 artiklan 1 kohdan, 8 artiklan 1 ja 4 kohdan sekä 9, 10 ja 11 artiklan asiaankuuluvista säännöksistä voidaan myöntää kahdessa tapauksessa:
- pienille erillisille verkoille ja pienille liitetyille verkoille, jos jäsenvaltio tai jäsenvaltiot voivat osoittaa, että kyseisten verkkojen käytössä on huomattavia ongelmia, jolloin poikkeukseen sovelletaan tällaisessa tapauksessa ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin;
 - perussopimuksen 349 artiklassa tarkoitetuille syrjäisimmille alueille, jos niitä ei voida liittää unionin energiamarkkinoihin ilmeisten fyysisten syiden takia.
- (21) Direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti voidaan myöntää poikkeus mainitun direktiivin 7 ja 8 artiklan sekä IV, V ja VI luvun asiaankuuluvista säännöksistä pienten erillisten verkkojen ja pienten liitettyjen verkkojen osalta, jos jäsenvaltiot voivat osoittaa, että kyseisten verkkojen käytössä on huomattavia ongelmia.
- (22) Sekä asetuksen (EU) 2019/943 että direktiivin (EU) 2019/944 nojalla jäsenvaltioiden on pienten liitettyjen verkkojen tapauksessa osoitettava, että tällaisten verkkojen käytössä on huomattavia ongelmia. Lisäksi poikkeuksen olisi oltava kestoaltaan rajoitettu, ja siihen sovelletaan ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin.

Pieni liitetty verkko

- (23) Kreetan saaren määrittelyä pieneksi liitetyksi verkoksi arvioitiin päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 36–40 kappaleessa. Koska tämä arviointi on edelleen voimassa, Kreetan saarta pidetään pienenä liitettyinä verkkona asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan soveltamiseksi.

Huomattavat ongelmat verkon käytössä

- (24) Lainsäätäjä ei ole määritellyt asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua huomattavaa ongelmaa eikä komissio ole määritellyt sitä omassa päätöksentekokäytännössään. Avoimen muotoilun ansiosta komissio voi ottaa huomioon kaikki mahdolliset pienten verkkojen erityistilanteeseen liittyvät ongelmat edellyttäen, että ne ovat huomattavia eivätkä vain vähäpätöisiä. Ongelmissa voi olla merkittäviä eroja, jotka voivat johtua paitsi kyseisen verkon maantieteellisistä erityisominaisuuksista, tuotannosta ja kulutuksesta myös teknisestä kehityksestä, kuten sähkön varastoinnista ja pientuotannosta. Lisäksi näiden huomattavien ongelmien on liityttävä pienten erillisten verkkojen ja pienten liitettyjen verkkojen toimintaan.
- (25) Hakemuksessa Kreikka selitti ongelmia, joita sillä olisi sähköjärjestelmän käytössä Kreetassa, jos se soveltaisi asetusta (EU) 2019/943 ja direktiiviä (EU) 2019/944 kaikilta osin siirtymäkauden aikana. Näiden säädösten täysimääräinen soveltaminen edellyttäisi Kreetan integroitumista Kreikan sähkömarkkinoihin joko yhden tarjousalueen skenaarion tai kahden tarjousalueen skenaarion kautta. Tähän liittyvinä haasteina hakemuksessa viitattiin samoihin huomattaviin ongelmiin, joita komissio oli arvioinut päätöksessä (EU) 2022/258.
- (26) Kreikka toi esiin ongelmat Kreetan sähkömarkkinoiden toiminnassa tapauksessa, jossa asetusta (EU) 2019/943 ja direktiiviä (EU) 2019/944 sovellettaisiin kaikilta osin.
- (27) Yhtäältä Kreetan markkinaosapuolten liittäminen Kreikan sähkömarkkinoille yhden tarjousalueen skenaariossa johtaisi korkeisiin ajojärjestyksen uudelleenmäärittelyn kustannuksiin, jotka kohdistuisivat viime kädessä sähkökuluttajiin. Mittausinfrastruktuurin puutteiden vuoksi Kreetan markkinaosapuolet eivät voisi osallistua täysin Kreikan vuorokausimarkkinoille, päivänsisäisille markkinoille ja tasehallintamarkkinoille. Tarvittavia mittausjärjestelmiä ei ole käytössä eivätkä ne ole valmiita ennen vuoden 2024 ensimmäistä neljännestä.
- (28) Toisaalta erillisen tarjousalueen luominen ei pelkästään vaatisi uusia infrastruktuuri-investointeja, joita ei voitaisi toteuttaa pyydetyn poikkeuksen voimassaoloaikana, vaan se myös näyttäisi epätarkoituksenmukaiselta ratkaisulta tarjousalueen yleiseen markkinatohokkuuteen, vakauteen ja kestävyYTEEN liittyvistä syistä. Se ei myöskään olisi oikeasuhteinen ratkaisu, kun otetaan huomioon poikkeuksen rajallinen kesto.
- (29) Kreikka toimitti hakemuksessa myös tiettyjä päivityksiä tietoihin, jotka toimitettiin ennen päätöksen (EU) 2022/258 hyväksymistä. Se muun muassa arvioi, että hypoteettisessa yhden tarjousalueen skenaariossa sähkön kokonaiskustannukset olisivat noin 190 miljoonaa euroa suuremmat ja kahden tarjousalueen skenaariossa noin 217 miljoonaa euroa suuremmat verrattuina todellisiin kustannuksiin hybridimallin puitteissa kyseisellä kaudella.
- (30) Näin ollen on tarpeen viitata päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 41–48 kappaleessa esitettyyn arviointiin ja katsoa, että Kreikka on osoittanut, että Kreetan sähköjärjestelmän käytössä pienenä liitettyinä verkkona on huomattavia ongelmia, kunnes saari on täysin yhteenliitetty mantereen verkkoon eli kunnes yhteenliitántähankkeen vaihe II on saatettu päätökseen.
- (31) Kreetalla tällä hetkellä sovellettavalla tilapäisellä hybridimallilla pyritään ratkaisemaan nämä ongelmat, ja johdanto-osan 29 kappaleessa esitetystä syistä siihen liittyy merkittäviä etuja verrattuna Kreetan verkon täydelliseen integroimiseen Kreikan sähkömarkkinoille siirtymäkauden aikana.

4.2 Haetun poikkeuksen laajuus**4.2.1 Asetuksen (EU) 2019/943 6 artikla, 7 artiklan 1 kohta, 8 artikla 1 ja 4 kohta sekä 9, 10 ja 11 artikla**

4.2.1.1 Hakemus

- (32) Asetuksen (EU) 2019/943 6 artiklaan liittyen Kreikka totesi, että Kreetan saarella tällä hetkellä sovellettava hybridimalli ei käsitä tasehallintamarkkinoita. Tämän vuoksi olisi tarpeen poiketa kyseisestä artiklasta, jotta hybridimallia voitaisiin soveltaa edelleen, kunnes Kreetan saari on täysin yhteenliitetty mannterverkkoon.
- (33) Asetuksen (EU) 2019/943 7 artiklan 1 kohtaan ja 8 artiklan 1 ja 4 kohtaan liittyen Kreikka toteaa, että Kreetan saarella tällä hetkellä sovellettava hybridimalli ei tarjoa vuorokausimarkkinoita ja päivänsisäisiä markkinoita eikä mahdollista kauppaa kummallakaan näistä markkinoista. Näin ollen Kreikan mukaan olisi tarpeen poiketa kyseisistä artikloista, jotta hybridimallia voitaisiin soveltaa edelleen, kunnes Kreetan saari on täysin yhteenliitetty mannterverkkoon.
- (34) Vastaavasti Kreikka toteaa johdanto-osan 33 kappaleessa esitettyyn viitaten, että asetuksen (EU) 2019/943 9, 10 ja 11 artiklassa tarkoitettua termiinimarkkinoiden integrointia, tarjousten teknisiä rajoja ja toimittamatta jääneen sähkön arvoa ei sovelleta hybridimalliin Kreetan saarella. Näin ollen Kreikan mukaan olisi tarpeen poiketa kyseisistä artikloista, jotta hybridimallia voitaisiin soveltaa edelleen, kunnes Kreetan saari on täysin yhteenliitetty mannterverkkoon.

4.2.1.2 Arviointi

- (35) Mitä tulee asetuksen (EU) 2019/943 6 artiklasta, 7 artiklan 1 kohdasta, 8 artiklan 1 ja 4 kohdasta ja 9, 10 ja 11 artiklasta pyydettyyn poikkeukseen, kyseisissä säännöksissä viitataan vaatimuksiin, jotka koskevat termiinimarkkinoita, vuorokausimarkkinoita, päivänsisäisiä markkinoita ja tasehallintamarkkinoita. Kreikan toimittamien tietojen perusteella vaikuttaa siltä, että näitä markkinoita ei voida toteuttaa tehokkaasti Kreetan saarella, kun otetaan huomioon alueen sähköjärjestelmän nykyiset erityispiirteet. Näin ollen on perusteltua poiketa näistä säännöksistä.

4.2.2 Direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan 4–7 kohta

4.2.2.1 Hakemus

- (36) Kreikka totesi, että hybridimalli ei tarjoa tasehallintamarkkinoita tai lisäpalvelujen markkinapohjaista hankintaa. Jotta hybridimallin toiminta voisi jatkua siirtymäkauden aikana, olisi poikettava kyseisestä artiklasta.

4.2.2.2 Arviointi

- (37) Poikkeus direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan 4–7 kohdan velvoitteista on perusteltu, koska Kreetan saarella ei järjestetä tasehallintamarkkinoita eikä taajuuteen vaikuttamattomien lisäpalvelujen markkinapohjaista hankintaa.

4.3 **Ei haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisäämistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista eikä kulutusjousto**

- (38) Asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan 1 kohdan viidennen alakohdan ja direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan 2 kohdan mukaisesti poikkeuspäätöksessä on varmistettava, että se ei haittaa siirtymistä uusiutuvaan energiaan, jouston lisäämistä, energian varastointia, sähköistä liikkumista ja kulutusjousto.
- (39) Uusiutuvaan energiaan siirtymisen ja jouston lisäämisen (mukaan lukien kulutusjousto) ja energian varastoinnin osalta on tärkeää huomata, että hyvin toimivien termiinimarkkinoiden, vuorokausimarkkinoiden, päivänsisäisten markkinoiden ja tasehallintamarkkinoiden olisi asetuksessa (EU) 2019/943 ja direktiivissä (EU) 2019/944 asetettujen vaatimusten mukaisesti tarjottava tarvittavat ajojärjestys- ja investointisignaalit, jotta voidaan maksimoida näiden teknologioiden potentiaalinen kehitys. Tilanteen pitäisi olla tällainen, kun Kreetan saari on täysin yhteenliitetty Manner-Kreikan verkkoon.

- (40) Kuten päätöksen (EU) 2022/258 johdanto-osan 56 kappaleessa todetaan, ennen vaiheen I yhteenliittännän valmistumista Kreetaan sovellettiin teknisiä rajoituksia, joiden mukaan uusiutuvien energialähteiden osuus kuormituksesta sai olla enintään 25 prosenttia käyttövarmuusrajoitusten vuoksi. Vaiheen I valmistuminen poisti tietyiltä osin kyseisen uusiutuvia energialähteitä koskevan rajoituksen. Hybridimallin avulla Kreeta voi viedä sähköä alhaisen kuormituksen ja korkean uusiutuvista energianlähteistä peräisin olevan tuotannon aikana, jotta vältetään uusiutuvan energian käytön rajoittaminen. Kreikka toimitti tämän väitteen tueksi lukuja, jotka osoittavat, että uusiutuvien energialähteiden tuotanto kasvoi edellisiin vuosiin verrattuna vuonna 2021 ja erityisesti vuonna 2022, joka oli vaiheen I yhteenliittännän ensimmäinen kokonainen toimintavuosi.
- (41) Kreikka toteaa, että pyydetty poikkeus ei hidasta uusiutuvien energialähteiden kapasiteettisäysten jo käynnissä olevaa kehittämistä ja valmisteluja Kreetan saarella. Kreikka ilmoitti myös, että täydellisen yhteenliittämisen valmistuttua Kreetalla on uusiutuvien energialähteiden kapasiteettia vähintään 2 150 MW, mikä voi varastointiyksiköiden käyttöönoton myötä nousta 2 500 MW:iin.
- (42) Jouston lisäämisen, energian varastoinnin ja kulutusjouston osalta mahdollisuus tarjota sähköjärjestelmää tukevia joustopalveluja, kuten varastointia, riippuu hintasignaalien laadusta ja niiden kyvystä tarjota tehokkaita investointiin ja ajojärjestykseen liittyviä kannustimia kyseisten palvelujen tarjoajille. Tavallisesti tarjousalueen rakenteellinen ylikuormitus, joka vallitsee vaiheesta I vaiheeseen II ulottuvan siirtymäkauden aikana, voi johtaa sijaintikohtaisiin joustopalveluihin liittyvien investointisignaalien vääristymiseen. Kreetaan ja Manner-Kreikkaan sovellettavassa kahden tarjousalueen lähestymistavassa investointisignaali olisi kuitenkin erittäin epävakaa, kun otetaan huomioon aikataulu, jolla rakenteellista ylikuormitusta helpottava vaihe II ja Kreetan ja Manner-Kreikan täydellinen yhteenliittäminen valmistuu. Koska yhteys mannermaahan mahdollistaa joustopalvelujen markkinapohjaisen tarjoamisen, lyhykestoinen poikkeus, joka mahdollistaa Kreetan nopean liittymisen mannermaan verkkoon, on hyödyllinen kulutusjouston, energian varastoinnin ja muiden joustolähteiden yhdentymisen kannalta.
- (43) Asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklassa ei edellytetä, että poikkeuspäätöksissä maksimoidaan jouston tai energian varastoinnin mahdollisuudet. Kyseisen artiklan mukaisesti myönnetyssä poikkeuksessa on pelkästään pyrittävä varmistamaan, ettei se haittaa tällaista kehitystä. Toisin sanoen poikkeus ei saisi estää kehitystä, joka ilman poikkeusta tapahtuisi luontaisesti. On epätodennäköistä, että ilman poikkeusta Kreetan saaren kaikkiin sähköjärjestelmiin kehittyisi hyvin toimivat termiinimarkkinat, vuorokausimarkkinat, päivänsäiset markkinat ja tasehallintamarkkinat. Tämä johtuu pienten liitettyjen sähköjärjestelmien käyttöön liittyvistä haasteista, hyvin vähäisestä kilpailusta sähköntuotannon alalla ja yhteyksien puuttumisesta Manner-Kreikan markkinoihin. Tältä osin on erittäin tärkeää, että poikkeus on kestoaltaan rajoitettu ja että valmius täydelliseen markkinatoimintaan on olemassa heti, kun vaihe II on saatu päätökseen.
- (44) Koska hybridimallia sovelletaan vain lyhyellä ajanjaksolla, sillä ei vaikuta olevan havaittavia seurauksia uusiutuvan energian, joustavuuden, energian varastoinnin, sähköisen liikkumisen eikä kulutusjouston jatkokehittämisen kannalta.
- (45) Lisäksi komission tehtävänä on asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistaa, missä määrin poikkeuksessa on huomioitava verkkosääntöjen ja suuntaviivojen soveltaminen. Tässä tapauksessa verkkosääntöjä ja suuntaviivoja sovelletaan ja tullaan jatkossakin soveltamaan Kreetan saareen lukuun ottamatta määräyksiä, joihin johdanto-osan 32–37 kappaleessa esitetty poikkeuksen soveltamisala vaikuttaa.

4.4 Poikkeuksen keston rajoittaminen ja ehdot, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin

- (46) Asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklassa ja direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklassa säädetään nimenomaisesti, että poikkeuksen on oltava kestoaltaan rajoitettu ja että siihen sovelletaan ehtoja, joiden tavoitteena on lisätä kilpailua ja yhdentymistä sähkön sisämarkkinoihin.
- (47) Ottaen huomioon johdanto-osan 19 kappaleessa mainitut Kreikan esittämät syyt uusi poikkeuspyyntö rajoittuu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2025 päättyvään siirtymäkauteen.

- (48) Kreetan ja Manner-Kreikan verkon välisen yhdysjohdon sekä asianmukaisen mittausinfrastruktuurin, jonka avulla Kreeta voi liittyä osaksi Kreikan sähkön tukkumarkkinoita, odotetaan olevan toiminnassa 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä. Kreikka vahvisti, että yhteenliitántähankkeen loppuun saattaminen ei viivästy enempiä.

4.5 Voimassaoloaika

- (49) Hakemus vastaanotettiin 18 päivänä joulukuuta 2023, mutta tätä päätöstä ei ollut mahdollista hyväksyä ennen 31 päivää joulukuuta 2023, jolloin päätöksellä (EU) 2022/258 myönnetyn poikkeuksen voimassaolo päättyi. Jotta vältettäisiin sellaiset sääntelykehysten nopeat ja ennakoimattomat muutokset 1 päivän tammikuuta 2024 ja tämän päätöksen hyväksymispäivän väliselle ajanjaksolle, jotka voisivat vakavasti haitata markkinoiden toimintaa Kreetan saarella ja mahdollisesti Manner-Kreikassa, tätä päätöstä olisi sovellettava päätöksessä (EU) 2022/258 myönnetyn poikkeuksen päättymispäivää seuraavasta päivästä eli 1 päivästä tammikuuta 2024,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Myönnetään Helleenien tasavallalle poikkeus asetuksen (EU) 2019/943 6 artiklan, 7 artiklan 1 kohdan, 8 artiklan 1 ja 4 kohdan ja 9, 10 ja 11 artiklan sekä direktiivin (EU) 2019/944 40 artiklan 4–7 kohdan säännöksistä Kreetan saaren osalta.

2 artikla

Edellä 1 artiklan nojalla myönnettyä poikkeusta sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2024 31 päivään joulukuuta 2025 tai Kreetan ja Manner-Kreikan välisen yhteenliitännän vaiheen II valmistumiseen sen mukaan, kumpi ajankohdista on aikaisempi.

3 artikla

Helleenien tasavallan on ilmoitettava komissiolle kahteen otteeseen, ensimmäisen kerran 31 päivään joulukuuta 2024 mennessä ja toisen kerran 30 päivään kesäkuuta 2025 mennessä, Kreetan ja Manner-Kreikan välisen yhteenliitännän vaiheen II valmistumisen ja kaupallisen toiminnan edistymisestä ja jäljellä olevasta suunnittelusta, mukaan lukien sellaisen riittävän mittausinfrastruktuurin käyttöönotto ja käyttö, joka mahdollistaa Kreetan osallistumisen Kreikan tukku- ja tasehallintamarkkinoille.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 29 päivänä huhtikuuta 2024.

Komission puolesta

Kadri SIMSON

Komission jäsen